Archive of SID

Journal of Financial Accounting Knowledge
Vol.6, No.3, Fall 2019

Audit Committee Characteristics and Financial Statement Comparability with the Moderating Role of Audit Firm Size and Corporate Governance

Zohreh Hajiha[*]
Accounting Department, East Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
(Corresponding Author). drzhajiha@gmail.com
Adeleh Azadzadeh
Department of Accounting, Faculty of Enghelab, North khorasan Branch, Iran.
aazadzadeh@yahoo.com

Abstract

Purpose: The main objective of this study is to investigate the relationship between audit committee characteristics and comparability of financial statement with the moderating role of audit firm size and corporate governance.

Methods: In this study, have been investigated 56 firms listed on Tehran stock exchange during the years 2013 to 2017 and To estimate research hypothesis, is used a multivariable regression model.

Results: Results of the study indicate that there is a negative and significant relationship between audit committee characteristics and financial statements comparability. However, audit firm size has a negative effect on relationship between audit committee characteristics and financial statement comparability and finally, board size has a positive effect on relationship between audit committee expertise and financial statement comparability and independent board has a negative effect on relationship between audit committee size and financial statement comparability.

Conclusions: Reducing financial statement comparability stem from less effectiveness audit committees.

Contribution: Despite the effect performance of audit committees on quality characteristics of financial statements, need attention to the effectiveness of audit committees is very important.

Key words: Audit Committee, Audit Firm Size, Corporate Governance, Financial Statement Comparability.

[*]Received on 2018/ November / 22 Accepted on 2019 /November /27
DOI**:** 10.30479/jfak.2019.9632.2319

www.SID.ir

Archive of SID

مجله علمی دانش حسابداری مالی
دوره ۶- شماره(۳) ، پیاپی ۲۲، پاییز ۱۳۹۸ صفحه ۹۵- ۱۱۷

ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با تأکید بر اندازه موسسه حسابرسی و حاکمیت شرکتی

زهره حاجیها*

دانشیار گروه آموزشی حسابداری، واحد تهران شرق، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.(نویسنده مسئول)
drzhajiha@gmail.com
عادله آزادزاده
دپارتمان حسابداری،دانشکده انقلاب، دانشگاه فنی و حرفه ای استان خراسان شمالی- ایران.
aazadzadeh@yahoo.com

چکیده

هدف: هدف این پژوهش، بررسی رابطه بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با تاکید بر اندازه موسسه حسابرسی و حاکمیت شرکتی می باشد.

روش: در این پژوهش، ۵۶ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۲-۱۳۹۶ موردبررسی قرارگرفته است و برای آزمون فرضیه‌ها از مدل رگرسیون چندگانه استفاده‌شده است.

یافته‌ها: نتایج این پژوهش نشان می‌دهد بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی ارتباط منفی و معناداری وجود دارد؛ همچنین نتایج نشان می‌دهد که اندازه موسسه حسابرسی بر رابطه بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی اثر منفی می‌گذارد. درنهایت، اندازه هیئت‌مدیره بر رابطه بین تخصص کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی اثر مثبت می‌گذارد و استقلال هیئت‌مدیره بر رابطه بین اندازه کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی اثر منفی می‌گذارد.

نتیجه‌گیری: کاهش قابلیت مقایسه صورت های مالی ناشی از اثربخشی کمتر کمیته های حسابرسی می باشد.

دانش‌افزایی: با وجود تاثیر عملکرد کمیته های حسابرسی بر ویژگی های کیفی صورت های مالی لزوم توجه به اثربخشی کمیته های حسابرسی از اهمیت بسیاری برخوردار است.

واژگان کلیدی: اندازه موسسه حسابرسی، حاکمیت شرکتی، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، کمیته حسابرسی.

* تاریخ دریافت مقاله:۱۳۹۷/۹/۱ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۹۸/۹/۶

www.SID.ir

Archive of SID

۱- مقدمه

منبع اصلی استفاده‌کنندگان از اطلاعات حسابداری جهت ارزیابی ارزش شرکت، صورت‌های مالی هستند که انتظار می‌رود اطلاعات صحیح، روشن و جامع را درباره واحد تجاری فراهم نمایند؛ بنابراین اطلاعات حسابداری باید مفید و مربوط بوده و توان اثرگذاری بر تصمیم‌گیری اقتصادی افراد را داشته باشند. به همین دلیل کیفیت گزارشگری مالی برای استفاده‌کنندگان از گزارشگری مالی شامل سرمایه‌گذاران، تحلیلگران مالی و قانون‌گذاران از اهمیت زیادی برخوردار است. در چارچوب مفهومی هیئت استانداردهای حسابداری مالی[۱] درباره گزارشگری مالی، قابلیت مقایسه به‌عنوان ویژگی کیفی کلیدی اطلاعات حسابداری شناخته می‌شود. اگر سیستم حسابداری دو شرکت، برای مجموعه‌ای یکسان از رویدادهای اقتصادی، صورت‌های مالی مشابهی تولید کند، این دو سیستم قابل‌مقایسه هستند. قابلیت مقایسه صورت‌های مالی یکی از ابعاد مهم کیفیت گزارشگری مالی می‌باشد که سودمندی و صداقت اطلاعات حسابداری را افزایش می‌دهد و نقش مهمی را در حفظ اعتماد مشارکت‌کنندگان بازار سرمایه و سایر استفاده‌کنندگان اطلاعات حسابداری ایفا می‌کند و کیفیت گزارشگری مالی را ارتقا می‌بخشد. هر چه قابلیت مقایسه ارقام حسابداری افزایش پیدا کند، این اطلاعات برای استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی و فعالان بازار شفاف‌تر می‌شوند (سون[۲]،۲۰۱۶؛۳۱۸). برای اطمینان از محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری و پیشگیری از عملکرد گمراه‌کننده مدیریت، وجود یک مکانیسم نظارتی مناسب ضروری است که در این میان می‌توان کمیته حسابرسی را به‌عنوان یکی از سازوکارهای حاکمیت شرکتی و نظارت داخلی نام برد (صفری گرایلی و همکاران،۱۳۹۶؛۲). کمیته حسابرسی دارای نقش و وظایف متعددی است که در صورت استقرار و عملکرد صحیح در واحدهای اقتصادی، تأثیر مثبتی بر عملکرد واحد حسابداری و واحد حسابرسی داخلی، همچنین کیفیت گزارشگری مالی هر واحد اقتصادی دارد. علاوه بر این تحقیقات اخیر (احمد حاجی[۳]، ۲۰۱۵؛ ۸۵؛ حبیب و عظیم[۴]، ۲۰۰۶؛۱۷۰) نشان می‌دهد که وجود کمیته حسابرسی اثربخش می‌تواند نقش مؤثری در بهبود سیستم اطلاعاتی و ایجاد اطمینان از معتبر بودن گزارش‌های مالی شرکت داشته باشد. در همین راستا این سؤال مطرح می‌شود که آیا بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی رابطه‌ای وجود دارد؟ و آیا وجود کمیته حسابرسی اثربخش باعث افزایش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و درنتیجه افزایش کیفیت گزارشگری مالی خواهد شد. باوجود نقش مهم قابلیت مقایسه در گزارشگری مالی، تحقیقات محدودی در این حوزه صورت گرفته است لذا هدف اصلی این پژوهش بررسی نقش کمیته حسابرسی و ویژگی‌های آن در تعیین میزان قابلیت مقایسه صورت‌های مالی می‌باشد تا اهمیت ویژگی‌های کمیته حسابرسی را از دیدگاه تصمیمات سرمایه‌گذاری تبیین نماید. نتایج این پژوهش به قانون‌گذاران و استاندار گذاران در راستای بهبود کیفیت گزارشگری

www.SID.ir

Archive of SID

مالی کمک شایانی می‌نماید. در ادامه، مبانی نظری و پیشینه پژوهش و فرضیه‌ها بیان می‌شود، سپس نتایج آزمون فرضیه‌ها مطرح و درنهایت با توجه به نتایج آزمون فرضیه‌ها و مبانی نظری و پیشینه مطرح‌شده، نتیجه‌گیری صورت می‌گیرد و با بیان محدودیت‌ها و پیشنهادها به پایان می‌رسد.

۲- مبانی نظری و توسعه فرضیه‌ها

۲-۱. ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی

قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، شناسایی و فهم شباهت‌ها و تفاوت‌های میان عملکرد مالی شرکت‌ها را افزایش می‌دهد. همچنین، قابلیت مقایسه، برای مشارکت‌کنندگان بازار سرمایه و استفاده‌کنندگان از اطلاعات حسابداری مهم است زیرا قابلیت مقایسه، اعتماد آن‌ها را در سنجش عملکرد مالی شرکت تقویت می‌کند و اطلاعات حسابداری را جهت تحلیل مالی و سرمایه‌گذاری مفید می‌سازد (هیل[۵] و همکاران،۲۰۱۰؛۳۵۸). از سوی دیگر، کمیته‌های حسابرسی گزارش‌های مالی را تهیه نمی‌کنند و انجام حسابرسی مستقل را بر عهده ندارند، اما نقش اساسی در حصول اطمینان نسبت به‌سلامت و شفافیت گزارشگری مالی ایفا می‌نمایند (علوی و قائمی،۱۳۹۶؛۱۴۴، صفری گرایلی و همکاران،۱۳۹۶؛۱۰، فخاری و رضایی پیته نوئی، ۱۳۹۷، ۶۳). درنتیجه، وجود کمیته حسابرسی با گزارشگری مالی باکیفیت مرتبط است که از طریق مدیریت سود کمتر، افشای داوطلبانه بیشتر و اطلاعات مالی قابل‌اعتمادتر سنجیده می‌شود و کمیته‌های حسابرسی تمایل خاصی به اطلاعات مالی قابل‌مقایسه خواهند داشت، بخصوص زمانی که چنین اطلاعاتی مبنایی را برای بررسی تحلیلی و ارزیابی عملکرد فراهم می‌آورند. نقش نظارتی کمیته حسابرسی بر سه بعد مهم کیفیت گزارشگری مالی تمرکز دارد: ۱) تقلب، تحریف و تجدید ارائه صورت‌های مالی ۲) صحت ارقام واقعی گزارش‌شده سود و اجزای سود ۳) سطح افشا؛ بنابراین، صورت‌های مالی شرکت‌های متقلب شباهت بیشتری به یکدیگر و متفاوت از شرکت‌های هم صنعتشان می‌باشند و موارد افشا شرکت‌های دارای کیفیت گزارشگری مالی ضعیف (متقلب) شباهتی با شرکت‌های هم صنعتشان ندارند بلکه با موارد افشا سایر شرکت‌های متقلب مشابهت دارند (هوبرگ و لویس[۶]،۲۰۱۴).

کمیته حسابرسی، کمیته‌ای متشکل از اعضای هیئت‌مدیره است که در ایران به‌طورمعمول از سه تا پنج نفر مدیر غیرموظف (نه مدیر اجرایی شرکت و نه در استخدام شرکت)، تشکیل‌شده است (لاری و اورادی، ۱۳۹۵؛ ۷۲). استقرار کمیته حسابرسی الزاماً نشان‌دهنده اثربخشی کمیته حسابرسی نیست (کالبرز و فوگارتی[۷]، ۱۹۹۳؛ ۲۶؛ منون و ویلیامز[۸]، ۱۹۹۴؛ ۱۲۶). در حقیقت، ویژگی‌های کمیته حسابرسی شامل استقلال کمیته حسابرسی و تخصص مالی و حسابداری و سخت‌کوشی و اندازه کمیته حسابرسی، اثربخشی کمیته حسابرسی را در نظارت بر فرایند

www.SID.ir

Archive of SID

گزارشگری مالی تعیین می‌کنند (زمان و همکاران[۹]، ۱۷۲؛۲۰۱۱). بر همین اساس پژوهش وانگ و همکاران[۱۰] (۲۰۱۶) با بررسی تاثیر ویژگی های کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی نشان می دهد که اگر اعضای کمیته حسابرسی دارای تخصص درزمینهٔ حسابداری، مالی و یا مدیریت باشند، کیفیت گزارشگری مالی افزایش می‌یابد ولی زارعی و قاسمی (۱۳۹۶) معتقدند که بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی همچون استقلال، تخصص اعضا، سابقه مدیریت اعضا و تعداد اعضای کمیته حسابرسی با مدیریت سود به عنوان معیار کیفیت گزارشگری مالی رابطه‌ای وجود ندارد. علاوه بر این علوی و همکاران (۱۳۹۶) معتقدند در ایران فعالیت‌های کمیته حسابرسی هنوز به‌طور مؤثر موجب بهبود کیفیت گزارشگری مالی در دو سال پس از استقرار این کمیته‌ها نشده است.

این پژوهش بر دو ویژگی کمیته حسابرسی شامل اندازه کمیته حسابرسی و تخصص مالی و حسابداری اعضای کمیته حسابرسی و ارتباط این ویژگی‌ها باقابلیت مقایسه صورت‌های مالی تمرکز دارد. به طوریکه اندروز[۱۱](۲۰۱۸) و فنگ[۱۲](۲۰۱۴) معتقدند اندازه کمیته حسابرسی و تخصص مالی کمیته حسابرسی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی اثرگذار است و شرکت‌های دارای کمیته‌های حسابرسی بزرگ و دارای اعضای با تخصص مالی و حسابداری از قابلیت مقایسه بیشتری نسبت به شرکت‌های هم صنعتشان برخوردارند.

۲-۲. اندازه کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی

تعداد اعضای کمیته حسابرسی در شرکت‌ها متنوع‌اند زیرا که اندازه کمیته حسابرسی نه‌تنها به مسئولیت و صلاحیت کمیته حسابرسی بستگی دارد بلکه به‌اندازه هیئت‌مدیره شرکت نیز وابسته است. از سویی انتظار می‌رود که کمیته‌های حسابرسی بزرگ اثربخش باشند زیرا با افزایش تعداد اعضای کمیته حسابرسی دانش وسیع‌تر و منابع بیشتری را برای فرایند نظارت بر گزارشگری مالی فراهم می‌کنند (کارامو و وافز[۱۳]، ۲۰۰۵؛ ۴۵۶). درنتیجه مشکلات بالقوه در گزارشگری مالی کشف می‌شوند و به بهبود کیفیت کنترل داخلی و گزارشگری مالی کمک می‌نمایند. مطابق با این دیدگاه، مطالعات پیشین نشان می‌دهند که کمیته‌های حسابرسی بزرگ، کیفیت گزارشگری مالی و درنتیجه قابلیت مقایسه را افزایش می‌دهند (وافز، ۲۰۰۳؛ ۱۰۴۷؛ رقاناندان و راما[۱۴]،۲۰۰۷؛ ۲۶۷؛ شارما و همکاران[۱۵]، ۲۰۰۹؛۲۴۹).

۲-۳. تخصص مالی و حسابداری اعضای کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی

منظور از تخصص مالی کمیته حسابرسی طبق تعریف سازمان بورس و اوراق بهادار عبارت است از مدرک دانشگاهی یا مدرک حرفه‌ای ملی یا معتبر بین‌المللی در امور مالی (حسابداری، حسابرسی، مدیریت مالی، اقتصاد و سایر رشته‌های مدیریت با گرایش مالی یا اقتصادی) همراه با توانایی تجزیه‌وتحلیل صورت‌ها و گزارش‌های مالی و کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری

www.SID.ir

Archive of SID

مالی (کامیابی و بوژمهرانی، ۱۳۹۵؛ ۱۹۵). ژانگ و همکاران[۱۶] (۲۰۰۷) و کریشنان و ویسواناتان[۱۷](۲۰۰۸) بیان کردند که تخصص مالی و حسابداری کمیته حسابرسی، ابزاری اثربخش را جهت نظارت بر روش‌های گزارشگری مالی مدیریت فراهم می‌کند که منجر به کاهش هزینه نمایندگی می‌شود. همچنین کمیته حسابرسی دارای تخصص مالی و حسابداری منجر به افزایش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی می‌شود. به‌طوری‌که منجر به تولید اطلاعات مالی باکیفیت و کاهش هزینه نمایندگی و کاهش هزینه اطلاعاتی سهامداران می‌گردد.

۲-۴. ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و اندازه موسسه حسابرسی و حاکمیت شرکتی

کمیته حسابرسی یکی از ارکان اصلی نظام راهبری شرکت‌هاست که موجب تقویت و سلامت گزارشگری مالی می‌شود و استقلال حسابرسان مستقل را ارتقا می‌بخشد (علوی و فخاری،۱۳۹۶؛۱۴۴). مطالعات پیشین نشان داده‌اند که موسسه حسابرسی باکیفیت دارای نظارت بهتری می‌باشد و نتایج حسابرسی باکیفیتی تولید می‌کند به دلیل اینکه از شهرت بیشتری برخوردار و با مخاطرات حقوقی بیشتری مواجه است و به‌شدت بر آموزش حسابرس و تسهیل برنامه‌ها سرمایه‌گذاری می‌کند و پرتفلیوی بزرگی از مشتریان دارد (اندروز و همکاران، ۲۰۱۸؛۲۲). ازآنجایی‌که کمیته حسابرسی پل ارتباطی میان حسابرس مستقل و مدیریت و حسابرس داخلی می‌باشد، انتخاب مؤسسه حسابرسی باکیفیت، فرایند نظارتی کمیته حسابرسی را تسهیل می‌نماید به‌طوری‌که ارتباط بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی را تقویت می‌کند (فرانسیس و همکاران[۱۸]، ۲۰۱۴؛ ۶۰۹، فنگ، ۲۰۱۴). همچنین، موسسه حسابرسی باکیفیت، قوانین کاری منحصربه‌فردی دارد و به‌گونه‌ای استانداردهای حسابداری را اجرا و تفسیر می‌کند که منجر به سبک حسابرسی منحصربه‌فردی می‌شود که به‌کارگیری سبک حسابرسی ثابت، قابلیت مقایسه سود گزارش‌شده مشتریان این موسسه حسابرسی را افزایش می‌دهد؛ از سوی دیگر، زمانی که شرکت، موسسه حسابرسی باکیفیت استخدام نمی‌کند، کمیته حسابرسی دارای تخصص مالی و حسابداری، نقش مهمی را در تولید قابلیت مقایسه ایفا می‌کند. این نتیجه به دلیل وجود حسابرس بی‌کیفیت دارای قوانین و روش‌های کاری کمتر استاندارد در به‌کارگیری و تفسیر استانداردهای حسابداری و حسابرسی می‌باشد (فرانسیس و همکاران، ۲۰۱۴؛۶۰۸)؛ بنابراین، زمانی که کمیته حسابرسی دارای تخصص مالی و حسابداری، ارتباط بین حسابرس خارجی و مدیریت را به یکدیگر متصل می‌کند، کارآمدتر خواهد بود. به‌طوری‌که کمیته حسابرسی، حسابرس خارجی را استخدام و بر کار حسابرس نظارت می‌کند و اختلافات میان تیم مدیریت و حسابرس را برطرف و بر کنترل‌های داخلی نظارت می‌کند که همه این موارد مستلزم تلاش‌های بیشتر کمیته حسابرسی برای انجام و برآورده کردن وظایفشان در شرکت‌های دارای حاکمیت شرکتی ضعیف (هیئت‌مدیره کمتر مستقل) می‌باشد که مدیران از آزادی بیشتری در گزارشگری مالی و

www.SID.ir

Archive of SID

فرصت‌های بیشتری برای به‌کارگیری روش‌های حسابداری جدید برخوردارند؛ بنابراین کمیته حسابرسی باعث ایجاد ارتباط قوی بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی در شرکت‌های دارای حاکمیت شرکتی ضعیف می‌شود. به طوریکه حسن و همکاران[۱۹](۲۰۱۷) می گویند کمیته حسابرسی تکمیل کننده حاکمیت شرکتی می باشد و نتایج پژوهش آنها نشان می دهد اثربخشی کمیته حسابرسی رابطه مثبتی با اندازه هیئت‌مدیره و استقلال هیئت‌مدیره دارد.

استقلال هیئت‌مدیره باعث نظارت اثربخش بر شرکت می‌شود، درصد بالای مدیران مستقل در هیئت‌مدیره، جدایی منافع سهامداران و مدیریت را کاهش می‌دهد و فعالیت‌های نظارتی و مشاوره‌ای به‌طور اثربخش‌تری انجام می‌گیرد و عملکرد مدیریت بهبود می‌یابد (آندرس و همکاران[۲۰]، ۲۰۰۵؛۱۹۹). استقلال هیئت‌مدیره در کاهش هزینه‌های نمایندگی اثر مهمی دارد و عملکرد شرکت را بهبود می‌بخشد (مک نایت و میرا[۲۱]، ۲۰۰۳؛ ۷؛ هنری[۲۲]،۲۰۰۴؛ ۴۲۵؛ پرنتیس و اسپنس[۲۳]، ۲۰۰۷؛ ۱۸۴۹). درنتیجه، هیئت‌مدیره مستقل، بزرگ و اثربخش، فرایند نظارتی کمیته حسابرسی را تسهیل می‌نماید و ارتباط بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی را تقویت می‌کند(فنگ،۲۰۱۴). از سوی دیگر مطالعات پیشین نشان داده‌اند که استقلال هیئت‌مدیره منجر به بدتر شدن حاکمیت شرکتی خواهد شد که منجر به کاهش کیفیت گزارشگری مالی و کاهش قابلیت مقایسه می‌شود؛ بنابراین، ابهامی در رابطه بااینکه استقلال هیئت‌مدیره رابطه بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی را تقویت و یا تعدیل می‌کند، وجود دارد.

طبق پژوهش‌های پیشین، رابطه بین اندازه هیئت‌مدیره و کیفیت گزارشگری مالی متفاوت است. به‌طوری‌که از یک‌سو، هیئت‌مدیره بزرگ در فرایند نظارتی، اثربخش‌تر عمل می‌کند زیرا زمان و تلاش‌های بیشتری را در جهت نظارت اختصاص می‌دهد و میزان کار را میان تعداد بیشتری از مدیران تقسیم می‌کند علاوه بر این هیئت‌مدیره بزرگ از حاکمیت مدیریت می‌کاهد و مهارت و تجربه جمعی را فراهم می‌کند (مانکس و همکاران[۲۴]، ۲۰۰۴؛۲۱۷؛ کلین[۲۵]، ۲۰۰۲؛۳۷۹؛ هسنی و وانگ[۲۶]،۲۰۱۰؛۹؛ اختراللدین و همکاران[۲۷]، ۲۰۰۹؛۵۰). از سوی دیگر هیئت‌مدیره بزرگ باعث ایجاد مشکلات ارتباطی و هماهنگی میان اعضا می‌شود و درنتیجه فرایند تصمیم‌گیری را کند می‌کند (جنسن[۲۸]،۱۹۹۳؛۴۴۱؛ چنگ[۲۹]، ۲۰۰۸؛ ۱۶۳؛ یرماک[۳۰]، ۱۹۹۶؛ ۹۸). همچنین اندروز (۲۰۱۸) می گوید اثرگذاری تخصص کمیته حسابرسی بر قابلیت مقایسه در شرکت‌های دارای هیئت‌مدیره کوچک و استقلال کمتر قوی‌تر است. این پژوهش به دو بعد مهم حاکمیت شرکتی شامل استقلال هیئت‌مدیره و اندازه هیئت‌مدیره می‌پردازد.

با توجه به مبانی نظری و پیشینه ارائه‌شده، فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر بیان می‌شود:

www.SID.ir

Archive of SID

قابلیت مقایسه صورت‌های مالی یکی از ابعاد مهم کیفیت گزارشگری مالی می‌باشد و با توجه به اینکه کمیته‌های حسابرسی بزرگ، نظارت بهتری بر عملکرد مدیریت در گزارشگری مالی دارند، انتظار می‌رود که شرکت‌های دارای کمیته حسابرسی بزرگ از اطلاعات مالی قابل‌مقایسه‌تری برخوردار باشند و همچنین اطلاعات مالی شرکت‌های دارای کمیته حسابرسی متخصص درزمینه حسابداری و مالی از قابلیت مقایسه بیشتری برخوردار باشند؛ بنابراین فرضیه اول بدین گونه بیان می‌شود:

فرضیه ۱: بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی (اندازه و تخصص) و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی ارتباط معناداری وجود دارد.

مؤسسات حسابرسی بزرگ و باکیفیت ارتباط بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی را تقویت می‌کنند زیرا فرایند نظارتی کمیته حسابرسی را تسهیل می‌کنند. همچنین، مؤسسات حسابرسی بزرگ به علت دارا بودن مجموعه‌ای منحصربه‌فرد از قوانین و روش‌های حسابرسی و سبک حسابرسی ثابت باعث افزایش قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری مشتریانشان می‌شوند، به‌طوری‌که فرضیه دوم بدین گونه مطرح می‌شود:

فرضیه ۲: اندازه موسسه حسابرسی بر رابطه بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی اثر می‌گذارد.

نتایج پژوهش حسن و همکاران (۲۰۱۷) نشان می‌دهد که ویژگی‌های هیئت‌مدیره (اندازه و استقلال) تکمیل‌کننده اثربخشی کمیته حسابرسی هستند. به‌طوری‌که شرکت‌های دارای هیئت‌مدیره بزرگ و مستقل، کمیته حسابرسی اثربخش دارند. کلین (۲۰۰۲) و کریشنان (۲۰۰۵) رابطه مثبتی را بین استقلال هیئت‌مدیره و کیفیت گزارشگری مالی گزارش کردند. از سوی دیگر لائوکس[۳۱] (۲۰۰۸) و کومار و کریشنان[۳۲] (۲۰۰۸) بیان کردند که استقلال هیئت‌مدیره منجر به بدتر شدن حاکمیت شرکتی خواهد شد که منجر به کاهش کیفیت گزارشگری مالی و کاهش قابلیت مقایسه می‌شود؛ بنابراین، ابهامی در رابطه بااینکه استقلال هیئت‌مدیره رابطه بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی را تقویت و یا تعدیل می‌کند، وجود دارد. همچنین شواهد تجربی نشان دادند که شرکت‌های دارای اندازه هیئت‌مدیره بزرگ از کیفیت گزارشگری مالی بهتری برخوردارند (فنگ،۲۰۱۴؛۹). از سوی دیگر شواهد تجربی دیگری نشان دادند که هنگامی‌که اندازه هیئت‌مدیره افزایش می‌یابد، اثربخشی نظارت هیئت‌مدیره کاهش می‌یابد؛ بنابراین فرضیه سوم بدین گونه مطرح می‌شود:

فرضیه ۳: حاکمیت شرکتی (استقلال و اندازه هیئت‌مدیره) بر رابطه بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی اثرگذار می‌گذارد.

www.SID.ir

Archive of SID

۳- روش پژوهش

این پژوهش ازلحاظ هدف کاربردی می‌باشد و همچنین ازنظر داده‌ها و زمان گردآوری اطلاعات از نوع داده‌های تابلویی و تاریخی است. اطلاعات و داده‌های موردنیاز از صورت‌های مالی، یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی، پایگاه‌های اطلاعاتی سازمان بورس و اوراق بهادار تهران (کدال و آرشیو) به صورت دستی برای دوره ۸ ساله طی سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۶ استخراج‌شده است.

از روش حذف سیستماتیک برای انتخاب نمونه استفاده شد؛ بنابراین در این پژوهش نمونه آماری متشکل از شرکت‌هایی است که دارای ویژگی‌هایی باشند که در نگاره ۱ بیان‌شده است. با توجه به شرایط و اعمال محدودیت‌های یادشده و با توجه به اینکه صنایعی انتخاب شدند که حداقل ۶ شرکت داشته باشند، درنهایت تعداد ۵۶ شرکت در پنج صنعت به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند.

نگاره (۱)؛ فرآیند گردآوری داده‌ها

پنل الف: فرآیند گردآوری داده‌ها	تعداد شرکت‌ها
تعداد شرکت‌های تولیدی پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران که دارای صورت‌های مالی حسابرسی شده در بازه زمانی ۹۲/۱۲/۲۹ الی ۹۶/۱۲/۲۹ هستند.	۱۸۴
کسر می‌شود: تعداد شرکت‌هایی که در بازه زمانی ۹۲ تا ۹۶ در بورس پذیرفته‌شده‌اند.	۱۷
کسر می‌شود: تعداد شرکت‌هایی که بیش از سه ماه وقفه معاملاتی داشته‌اند*.	۲۰
کسر می‌شود: تعداد شرکت‌هایی که در صنایعی قرار دارند که کمتر از ۶ شرکت را دارا می‌باشند.	۴۳
کسر می‌شود: تعداد شرکت‌هایی که اطلاعات آن‌ها از سال ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۶ در دسترس نباشد.	۴۸
تعداد شرکت‌های نمونه شرکت‌کننده در تجزیه‌وتحلیل نهایی	۵۶ شرکت

* چون از داده‌های سه‌ماهه برای سود و محاسبه بازده شرکت‌های نمونه در محاسبه مربوط به قابلیت مقایسه استفاده می‌شود، لذا بهتر است که جهت مقایسه بهتر، شرکت‌ها بیش از سه ماه وقفه معاملاتی نداشته باشند.

۳-۱. مدل پژوهش

در این پژوهش مطابق پژوهش فنگ (۲۰۱۴) به‌منظور آزمون فرضیه اول از مدل ۱ و برای آزمون فرضیه دوم از مدل ۲ و برای آزمون فرضیه سوم از مدل ۳ استفاده‌شده است:

$$CompAccInd_{it} = \alpha_0 + \beta_1 ACSIZE_{it} + \beta_2 ACEXP_{it} + \beta_3 SG_{it} + \beta_4 SizeTA_{it} + \beta_5 Lev_{it} + \beta_6 CFO_{it} + \beta_7 STD_Sales_{it} + +\varepsilon_i \quad \text{مدل ۱}$$

$$CompAccInd_{i} = \alpha_0 + \beta_1 ACSIZE_{it} + \beta_2 ACEXP_{it} + \beta_3 Big_{it} + \beta_4 Big_{it} \times ACSIZE_{it} + \beta_5 Big_{it} \times ACEXP_{it} + \beta_6 SG_{it} + \beta_7 SizeTA_{it} + \beta_8 Lev_{it} + \beta_9 CFO_{it} + \beta_{10} STD_Sales_{it} + \varepsilon_i \quad \text{مدل ۲}$$

$$CompAccInd_{it} = \alpha_0 + \beta_1 ACSIZE_{it} + \beta_2 ACEXP_{it} + \beta_3 Bsize_{it} + \beta_4 Indep_{it} + \beta_5 Bsize_{it} \times ACSIZE_{it} + \beta_6 Bsize_{it} \times ACEXP_{it} + \beta_7 Indep_{it} \times ACSIZE_{it} + \beta_8 Indep_{it} \times ACEXP_{it} + \beta_9 SG_{it} + \beta_{10} SizeTA_{it} + \beta_{11} Lev_{it} + \beta_{12} CFO_{it} + \beta_{13} STD_Sales_{it} + \varepsilon_i \quad \text{مدل ۳}$$

www.SID.ir

Archive of SID

۳-۲. متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته

با پیروی از پژوهش دی فرانکو و همکاران[۳۳](۲۰۱۱)، برای اندازه‌گیری قابلیت مقایسه صورت‌های مالی از این مدل به‌عنوان مقداری از سود گزارش‌شده دو شرکت هم صنعت، استفاده شد. زمانی که دو شرکت در معرض رویدادهای غیرمنتظره و غیرقابل‌پیش‌بینی مثبت و منفی قرار می‌گیرند، بر اقتصاد اثر می‌گذارند (اندروز و همکاران، ۲۰۱۸؛ ۱۱). مطابق با چهارچوب‌های مفهومی هیئت استانداردهای حسابداری مالی و هیئت استانداردهای حسابداری بین‌المللی، هدف اصلی این است که اگر دو شرکت با پیامدهای اقتصادی مشابهی روبرو شدند، مقادیر حسابداری مشابهی را گزارش کنند تا مقادیر حسابداری‌شان قابل‌مقایسه باشند (بارث و همکاران[۳۴]، ۲۰۱۲؛ ۷۳).

بدین منظور، میزان مطابقت رویدادهای اقتصادی (مانند بازده) با صورت‌های مالی (مانند سود) برای هر شرکت i با استفاده از رگرسیون سری‌های زمانی زیر و با به‌کارگیری داده‌های ۱۶ دوره سه‌ماهه گذشته برآورد شده است:

$$\mathrm{Earnings_{it}} = \alpha_i + \beta_i \mathrm{Return_{it}} + \varepsilon_{it}$$ رابطه(۱)

در اینجا،$\mathrm{Earnings_{it}}$، سود خالص سه‌ماهه تقسیم‌بر ارزش بازار سه‌ماهه شرکت i و$\mathrm{Return_{it}}$، بازده سهام سه‌ماهه شرکت i می‌باشد. میزان شباهت عملیات دو شرکت، قابلیت مقایسه میان شرکت‌ها را نشان می‌دهد (دی فرانکو و همکاران، ۲۰۱۱). با استفاده از عملیات حسابداری برآورد شده، سود پیش‌بینی‌شده شرکت i و j محاسبه می‌شود:

$$\mathrm{Firm\ i} = \mathrm{E(Earnings_{iit})} = \hat{\alpha}_i + \hat{\beta}_i \mathrm{Return_{it}}$$ رابطه (۲)

$$\mathrm{Firm\ j} = \mathrm{E(Earnings_{jit})} = \hat{\alpha}_j + \hat{\beta}_j \mathrm{Return_{it}}$$ رابطه (۳)

در این رابطه‌ها، $\mathrm{E(Earnings_{iit})}$، سود پیش‌بینی‌شده شرکت i، نشان‌دهنده عملیات شرکت i و بازده شرکت i در دوره سه‌ماهه t؛ $\mathrm{E\left(Earnings_{jit}\right)}$، سود پیش‌بینی‌شده شرکت j، نشان‌دهنده عملیات شرکت j و بازده شرکت i می‌باشد.

قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بین شرکت i و شرکت j، ($\mathrm{Comp}Acct_{ijt}$)، مقدار منفی میانگین خالص تفاوت بین سودهای پیش‌بینی‌شده شرکت‌های i و j می‌باشد :

$$\mathrm{Comp}Acct_{ijt} = -1/16 \sum_{t-15}^{t} \left|\mathrm{E(Earnings_{jit})} - \mathrm{E(Earnings_{iit})}\right|$$ رابطه (۴)

مقدار بزرگ‌تر $\mathrm{Comp}Acct_{ijt}$، نشان‌دهنده قابلیت مقایسه بیشتر می‌باشد (فنگ و همکاران،۲۰۱۸؛۱۷).

متغیرهای مستقل

www.SID.ir

Archive of SID

تخصص اعضای کمیته حسابرسی (ACEXP): درصد اعضای کمیته حسابرسی با تخصص مالی و حسابداری (گواهینامه CFA یاCPA یا دارای تجربه حسابداری و مالی مرتبط) (کریشنان و همکاران، ۲۰۱۱؛ ۴۵۶؛ فنگ،۲۰۱۴؛۱۷).

اندازه کمیته حسابرسی (ACSIZE): تعداد اعضای کمیته حسابرسی. شرکت‌های دارای کمیته حسابرسی بزرگ‌تر از کیفیت گزارشگری مالی بهتری برخوردارند (وافز،۲۰۰۳؛۱۰۴۷؛ راقاناندان و راما،۲۰۰۷؛۲۶۷؛ شارما، ۲۰۰۹؛ ۲۴۸؛فنگ،۲۰۱۴؛۱۸).

متغیرهای تعدیل‌گر

اندازه موسسه حسابرسی (BIG): عدد یک، اگر حسابرس جزء مؤسسات حسابرسی خصوصی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار متعلق به طبقه «اول» باشد، برای مؤسسات حسابرسی خصوصی معتمد سایر طبقات، صفر.

اندازه هیئت‌مدیره (BSIZE): تعداد اعضای هیئت‌مدیره (فنگ،۲۰۱۴؛۱۹).

استقلال هیئت‌مدیره (INDEP): نسبت اعضای غیرموظف هیئت‌مدیره به‌کل اعضای هیئت‌مدیره. استقلال هیئت‌مدیره رابطه مثبتی باکیفیت گزارشگری مالی دارد (کریشنان و همکاران،۲۰۱۱؛۴۵۷).

متغیرهای کنترلی

رشد فروش(SG): برابر است با فروش سال جاری منهای فروش سال گذشته تقسیم‌بر فروش سال گذشته. شرکت‌های دارای رشد فروش بیشتر از قابلیت مقایسه بیشتری برخوردارند (فنگ،۲۰۱۴؛۱۹).

اندازه شرکت(SIZETA): لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها (فنگ،۲۰۱۴؛۱۹). قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرکت‌های بزرگ‌تر، بیشتر است (دفرانکو و همکاران، ۲۰۱۱؛۸۹۷).

اهرم مالی(LEV): کل بدهی‌ها تقسیم‌بر کل دارایی‌ها (فنگ،۲۰۱۴). نسبت اهرمی رابطه منفی باقابلیت مقایسه صورت‌های مالی دارد. (دی فوند و جیمبالو[۳۵]،۱۹۹۴؛۱۶۷؛ سوئنی[۳۶]، ۱۹۹۴؛ ۲۹۳).

جریان‌های نقدی (CFO): جریان‌های نقدی عملیاتی تقسیم‌بر کل دارایی‌ها. شرکت‌های دارای جریان‌های نقد عملیاتی از کیفیت گزارشگری مالی بهتری برخوردارند (فنگ،۲۰۱۴؛۲۰).

انحراف استاندارد فروش (STD_Sales): انحراف استاندارد فروش ۵ سال مالی گذشته. شرکت‌های دارای نوسان زیاد درفروش از کیفیت گزارشگری مالی پایین‌تری برخوردارند (فرانسیس و همکاران،۲۰۱۴؛ ۶۱۴).

www.SID.ir

Archive of SID

۴- یافته‌های پژوهش

۴-۱.آمار توصیفی

مطابق با نگاره ۲، نتایج نشان می‌دهد که مقدار میانگین شرکت‌ها برای قابلیت مقایسه صورت‌های مالی ۰/۰۰۲۸۸- می‌باشد که با مقدار گزارش‌شده توسط دی فرانکو و همکاران (۲۰۱۱) تفاوت دارد. مقدار میانگین اندازه کمیته حسابرسی ۳/۰۸۲۱ می‌باشد که متفاوت از مقدار گزارش‌شده (۳/۷۴۳) توسط کریشنان و همکاران (۲۰۱۱) می‌باشد. نتایج آن‌ها نشان می‌دهد که به‌طور میانگین کمیته‌های حسابرسی شرکت‌های نمونه دارای ۳/۵ عضو می‌باشند. نتایج نشان می‌دهد که به‌طور میانگین ۷۵ درصد اعضای کمیته‌های حسابرسی دارای تخصص مالی و حسابداری می‌باشند. میانگین نسبت بدهی نشان‌دهنده آن است که در حدود ۲۰ درصد از دارایی‌های شرکت‌ها از محل بدهی تأمین‌شده است. اندازه شرکت یا لگاریتم طبیعی دارایی‌ها، به‌طور میانگین حدود ۱۴ است و رشد فروش به طور میانگین ۱۴/۸ درصد می‌باشد و همچنین انحراف استاندارد فروش به‌طور میانگین ۲۷/۵ درصد می‌باشد. تعداد مشاهدات دارای بیشترین اندازه هیئت‌مدیره ۲۱۲ مشاهده و تعداد مشاهدات دارای هیئت‌مدیره مستقل ۲۱۲ مشاهده و تعداد مشاهدات دارای مؤسسات حسابرسی معتمد بورس طبقه اول ۱۹۲ مشاهده می‌باشد.

نگاره (۲)؛ آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
Com	۰/۰۰۹۵۴-	۰/۰۰۰	۰/۰۰۲۸۸-	۰/۰۰۱۶۸۹	۰/۸۵۲۶۶-	۴/۹۴۸۶۸۵
ACsize	۳/۰۰۰	۵/۰۰	۳/۰۸۲۱	۰/۳۹۳۰۸۹	۴/۶۲۴۰۷۷	۲۲/۵۲۹۲
ACEXP	۰/۳۳	۱/۰۰	۰/۷۵۴۳	۰/۲۰۷۲	۰/۲۶۶۵-	۲/۳۷۸
SG	۰/۹۳-	۱/۰۷۵	۰/۱۴۸	۰/۳۱۴۲	۰/۲۳۵۵	۳/۶۱۲
Size	۱۱/۷۶	۱۹/۳۷	۱۴/۷۶	۱/۵۶۷	۱/۱۵۸	۴/۱۳۲
LEV	۰/۱۴۷	۱/۳۲	۰/۲۰۶	۰/۵۸۵	۰/۲۹۳	۳/۱۶۳
CFO	۰/۱۸۱-	۰/۵۴۵	۰/۱۲۶	۰/۱۱۲	۰/۷۰۳	۴/۳۱۸
STDsales	۰/۰۰۲	۹/۰۳۶	۰/۲۷۵	۰/۹۱۵	۶/۰۱۷	۴۷/۶۹
Bsize	تعداد مشاهدات دارای بیشترین اندازه هیئت‌مدیره: ۲۱۲ مشاهده					
INDEP	تعداد مشاهدات دارای هیئت‌مدیره مستقل: ۲۱۲ مشاهده					
Big4	تعداد مشاهدات دارای مؤسسات حسابرسی معتمد بورس طبقه اول: ۱۹۲ مشاهده					

www.SID.ir

Archive of SID

۴-۱-۱.آزمون ریشه واحد

نگاره (۳)؛ نتایج آزمون ریشه واحد

متغیرها	آماره‌ی آزمون لوین، لین و چو	سطح معناداری	نتیجه
قابلیت مقایسه صورت‌های مالی	-۱۸/۰۸۷	۰/۰۰۰۰	I(0)
اندازه کمیته حسابرسی	-۴/۷۸۷۲	۰/۰۰۰۰	I(0)
تخصص اعضای کمیته حسابرسی	-۱۴/۳۹۷	۰/۰۰۰۰	I(0)
اندازه موسسه حسابرسی	-۴/۱۸۴	۰/۰۰۰۰	I(0)
تعامل اندازه موسسه حسابرسی در اندازه کمیته حسابرسی	-۵/۵۸۴	۰/۰۰۰۰	I(0)
تعامل اندازه موسسه حسابرسی در تخصص اعضای کمیته حسابرسی	-۷/۴۹۲	۰/۰۰۰۰	I(0)
اندازه هیئت‌مدیره	-۴/۱۶۶	۰/۰۰۰۰	I(0)
استقلال هیئت‌مدیره	-۴/۲۰۲۹	۰/۰۰۰۰	I(0)
تعامل اندازه هیئت‌مدیره در اندازه کمیته حسابرسی	-۵/۱۰۸۸	۰/۰۰۰۰	I(0)
تعامل اندازه هیئت‌مدیره در تخصص اعضای کمیته حسابرسی	-۴/۴۳۶	۰/۰۰۰۰	I(0)
تعامل استقلال هیئت‌مدیره در اندازه کمیته حسابرسی	-۴/۰۴۴۴	۰/۰۰۰۰	I(0)
تعامل استقلال هیئت‌مدیره در تخصص اعضای کمیته حسابرسی	-۳/۲۱۰۹	۰/۰۰۰۰	I(0)
رشد فروش	-۱۸/۱۹۹	۰/۰۰۰۰	I(0)
اندازه شرکت	-۳۰/۷۱۶	۰/۰۰۰۰	I(0)
اهرم مالی	-۱۵/۲۶۵	۰/۰۰۰۰	I(0)
جریان‌های نقدی	-۳۴/۹۷۷	۰/۰۰۰۰	I(0)
انحراف استاندارد فروش	-۲۰/۶۸۸	۰/۰۰۰۰	I(0)

همان‌طور که ملاحظه می‌شود سطح معنی‌داری آزمون ریشه واحد در همه متغیرها کمتر از ۰/۰۵ و نشان می‌دهد که از مرتبه صفر I(0) و در سطح مانا هستند این بدان معنی است که میانگین و واریانس متغیرها در طول زمان و کوواریانس متغیرها بین سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ ثابت بوده است و متغیرها پایا می‌باشند.

۴-۱-۲.آزمون ثابت بودن واریانس جمله خطا (باقی‌مانده‌ها)

آزمون حاصل از ثابت بودن واریانس جمله خطا به شرح زیر است:

نگاره (۴)؛ آزمون LR

ردیف	نوع آماره	مقدار آماره	احتمال
مدل فرضیه اول	آماره F	۶۶/۴۱۶	۰/۰۰۰۰
مدل فرضیه دوم	آماره F	۵۱/۰۳۸	۰/۰۰۰۰
مدل فرضیه سوم	آماره F	۴۱/۹۴۶	۰/۰۰۰۰

در این آزمون فرض بر ناهمسانی واریانس باقیمانده‌ها است که با توجه به جدول فوق و معنادار بودن مدل‌های پژوهش، فرضیه ما مبنی بر وجود همسانی واریانس در مدل فرضیه اول، دوم و سوم پذیرفته نمی‌شود. در حالت ناهمسانی واریانس از روش OLS نمی‌توان برای تخمین استفاده کرد بنابراین برای رفع مشکل ناهمسانی از روش GLS برای تخمین مدل‌ها استفاده می‌شود.

www.SID.ir

Archive of SID

۴-۱-۳.آزمون‌های تشخیصی در داده‌های ترکیبی

نگاره (۵)؛ نتایج آزمون f لیمر و هاسمن

	آزمون اف لیمر	سطح معنی‌داری	نتیجه	آزمون هاسمن	سطح معنی‌داری	نتیجه
فرضیه اول	۴۷/۸۸۸	۰/۰۰۰	تابلویی	۳۵/۳۲۴	۰/۰۰۰	اثرات ثابت
فرضیه دوم	۲۶/۴۱۹	۰/۰۰۰	تابلویی	۲۹/۴۲۲	۰/۰۰۲	اثرات ثابت
فرضیه سوم	۲۷/۳۱۵	۰/۰۰۰	تابلویی	۶۷/۸۲۱	۰/۰۰۰	اثرات ثابت

همان‌طور که ملاحظه می‌شود آزمون F لیمر نشان می‌دهد مشاهداتی که احتمال آزمون آن‌ها بیشتر از ۵٪ باشد یا به‌عبارت‌دیگر آماره آزمون آن‌ها کمتر از آماره جدول باشد، از روش تلفیقی استفاده می‌شود و برای مشاهداتی که احتمال آزمون آن‌ها کمتر از ۵٪ است، برای تخمین الگو از روش داده‌های تابلویی استفاده خواهد شد. با توجه به نتایج به‌دست‌آمده، روش داده‌های تابلویی برای مدل فرضیه اول، دوم و سوم پذیرفته‌شده است. روش داده‌های تابلویی خود با استفاده از دو الگوی «اثرات تصادفی» و «اثرات ثابت» می‌تواند انجام گیرد که برای انتخاب آن‌ها، از آزمون هاسمن استفاده می‌شود. برای مشاهداتی که احتمال آزمون آن‌ها کمتر از ۵٪ است از الگوی اثرات ثابت و برای مشاهداتی که احتمال آزمون آن‌ها بیشتر از ۵٪ است از الگوی اثرات تصادفی برای تخمین استفاده می‌شود. با توجه به مدل فرضیه اول، دوم و سوم احتمال آزمون کای دو کمتر از ۵٪ شده است بنابراین از اثرات ثابت جهت تخمین و تجزیه‌وتحلیل مدل فرضیه اول، دوم و سوم استفاده می‌شود.

آزمون فرضیه اول

نگاره (۶)؛ نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول

نام متغیر	ضریب	انحراف استاندارد	آماره t	سطح معنی‌داری
مقدار ثابت	-۰/۰۰۶۴۳۰	۰/۰۰۰۳۱۰	-۲۰/۷۵۸۶۳	۰/۰۰۰۰
تخصص کمیته حسابرسی	-۰/۰۰۰۲۶۱	۶/۶۹۰۰۵	-۳/۹۰۶۹۷۷	۰/۰۰۰۱
تعداد اعضای کمیته حسابرسی	-۰/۰۰۰۲۹۷	۶/۰۷۰۰۵	-۴/۸۹۱۲۲۷	۰/۰۰۰۰
رشد فروش	۰/۰۰۱۰۰۸	۵/۰۵۰۰۵	۱۹/۹۸۳۲۳	۰/۰۰۰۰
اندازه شرکت	۰/۰۰۰۳۶۰	۱/۴۶۰۰۵	۲۴/۶۵۲۳۳	۰/۰۰۰۰
اهرم مالی	-۰/۰۰۰۶۵۴	۷/۷۰۰۰۵	-۸/۴۹۱۹۵۴	۰/۰۰۰۰
نسبت جریان نقدی	-۰/۰۰۲۱۲۳	۰/۰۰۰۱۰۹	-۱۹/۴۴۵۷۴	۰/۰۰۰۰
انحراف فروش	-۴/۹۲۰۰۶	۳/۷۱۰۰۵	-۰/۱۳۲۵۶۰	۰/۸۹۴۷
ضریب تعیین تعدیل‌شده: ۰/۸۶۹۸۲۶		آماره اف لیمر: ۴۷/۸۸۸		آماره F آزمون: ۱۴۳/۳۴۰۵
آماره دوربین واتسون: ۲/۲۰۲۶۷۶		سطح معنی داری: ۰/۰۰۰		سطح معنی‌داری: ۰/۰۰۰۰

www.SID.ir

Archive of SID

در آزمون فرضیه اول پژوهش نتایج حاصل از تخمین نشان می‌دهد که احتمال آماره t برای ضریب ثابت و ضرایب متغیرهای اندازه کمیته حسابرسی، تخصص اعضای کمیته حسابرسی، رشد فروش، اندازه شرکت، اهرم مالی، جریان‌های نقدی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی کمتر از ۵٪ است؛ لذا ارتباط فوق ازلحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد و ضریب برآورد شده توسط نرم‌افزار برای متغیرهای اندازه کمیته حسابرسی، تخصص اعضای کمیته حسابرسی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی منفی و معنادار می‌باشد. احتمال آماره t برای متغیر انحراف استاندارد فروش بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بیشتر از ۵٪ است؛ ازاین‌رو ضریب برآوردی متغیر فوق ازلحاظ آماری معنی‌دار نیست، بنابراین با اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت این متغیرها در مدل بی‌معنی می‌باشند ضریب تعیین تعدیل‌شده قدرت توضیح دهندگی متغیرهای مستقل را نشان می‌دهد که قادر هستند به میزان ۸۷٪ تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. احتمال آماره F بیانگر این است که کل مدل ازلحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد. با توجه به فرضیه چون متغیرهای اندازه کمیته حسابرسی، تخصص اعضای کمیته حسابرسی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی منفی و معنادار می‌باشد. پس فرض H_0 رد می‌شود یعنی بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی (اندازه و تخصص) و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی ارتباط معناداری وجود دارد.

آزمون فرضیه دوم

نگاره (۷)؛ نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم

نام متغیر	ضریب	انحراف استاندارد	آماره t	سطح معنی‌داری
مقدار ثابت	-۰/۰۰۶۴۳۶	۰/۰۰۰۳۰۸	-۲۰/۹۱۰۲۲	۰/۰۰۰۰
تخصص کمیته حسابرسی	-۰/۰۰۰۲۲۶	۶/۵۳۰۰۵	-۳/۴۵۰۸۷۵	۰/۰۰۰۷
تعداد اعضای کمیته حسابرسی	-۰/۰۰۰۲۶۳	۶/۳۶۰۰۵	-۴/۱۴۳۲۳۸	۰/۰۰۰۰
اندازه موسسه حسابرسی	۰/۰۰۱۹۶۷	۰/۰۰۰۲۱۳	۹/۲۲۷۴۳۹	۰/۰۰۰
تخصص کمیته حسابرسی × اندازه موسسه حسابرسی	-۰/۰۰۰۳۹۱	۰/۰۰۰۱۲۲	-۳/۲۰۹۵۵	۰/۰۰۱۵
تعداد اعضای کمیته حسابرسی × اندازه موسسه حسابرسی	-۰/۰۰۰۵۷۹	۶/۰۵۲۳۰۵	-۹/۵۶۲۳۴۳	۰/۰۰۰۰
رشد فروش	۰/۰۰۱۰۳۱	۵/۷۲۰۰۵	۱۸/۰۱۴۹۸	۰/۰۰۰۰
اندازه شرکت	۰/۰۰۰۳۵۷	۱/۴۲۰۰۵	۲۵/۱۲۰۶۵	۰/۰۰۰۰
اهرم مالی	-۰/۰۰۰۶۴۹	۸/۰۶۰۰۵	-۸/۰۵۱۸۸۳	۰/۰۰۰۰
نسبت جریان نقدی	-۰/۰۰۲۱۳۲	۰/۰۰۰۱۰۳	-۲۰/۶۷۵۸۹	۰/۰۰۰۰
انحراف فروش	-۱/۰۷۰۵۱	۳/۶۸۰۰۵	-۰/۲۹۰۹۱۴	۰/۷۷۱۴
ضریب تعیین تعدیل‌شده: ۰/۸۶۹۰۸۹	آماره اف لیمر: ۲۶/۴۱۹		آماره F آزمون: ۱۳۳/۵۲۷۶	
آماره دوربین واتسون: ۲/۱۴۷۰۱۵	سطح معنی‌داری: ۰/۰۰۰۰		سطح معنی‌داری: ۰/۰۰۰۰	

www.SID.ir

Archive of SID

نتایج حاصل از تخمین نشان می‌دهد که احتمال آماره t برای ضریب ثابت و ضرایب متغیرهای اندازه کمیته حسابرسی، تخصص اعضای کمیته حسابرسی، اندازه موسسه حسابرسی، تعامل اندازه موسسه حسابرسی در اندازه کمیته حسابرسی، تعامل اندازه موسسه حسابرسی در تخصص اعضای کمیته حسابرسی، رشد فروش، اندازه شرکت، اهرم مالی، جریان‌های نقدی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی کمتر از ۵٪ است؛ لذا ارتباط فوق ازلحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد و ضریب برآورد شده توسط نرم‌افزار برای متغیرهای تعامل اندازه موسسه حسابرسی در اندازه کمیته حسابرسی، تعامل اندازه موسسه حسابرسی در تخصص اعضای کمیته حسابرسی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی منفی و معنادار می‌باشد. احتمال آماره t برای متغیر انحراف استاندارد فروش بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بیشتر از ۵٪ است؛ ازاین‌رو ضریب برآوردی متغیر فوق ازلحاظ آماری معنی‌دار نمی‌باشد؛ بنابراین با اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت این متغیرها در مدل بی‌معنی می‌باشند ضریب تعیین تعدیل‌شده قدرت توضیح دهندگی متغیرهای مستقل را نشان می‌دهد که قادر است به میزان ۸۷٪ تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. احتمال آماره F بیانگر این است که کل مدل ازلحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد. با توجه به فرضیه چون متغیرهای تعامل اندازه موسسه حسابرسی در اندازه کمیته حسابرسی، تعامل اندازه موسسه حسابرسی در تخصص اعضای کمیته حسابرسی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی منفی و معنادار می‌باشد، پس فرض H_0 رد می‌شود؛ یعنی اندازه موسسه حسابرسی بر رابطه بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی اثر می‌گذارد.

آزمون فرضیه سوم

نگاره (۸)؛ نتایج حاصل از آزمون فرضیه سوم

نام متغیر	ضریب	انحراف استاندارد	آماره t	سطح معنی‌داری
مقدار ثابت	-۰/۰۰۶۵۱۵	۰/۰۰۰۳۹۳	-۱۶/۵۵۹۹۷	۰/۰۰۰۰
تخصص کمیته حسابرسی	-۰/۰۰۰۲۱۳	۶/۶۹۰۰۵	-۳/۱۵۰۲۲۰	۰/۰۰۱۷
تعداد اعضای کمیته حسابرسی	-۰/۰۰۰۲۶۲	۶/۱۸۰۰۵	-۴/۲۴۸۸۸۶	۰/۰۰۰۰
تعداد اعضای هیئت‌مدیره	-۰/۰۰۰۳۳۰	۰/۰۰۰۴۶۴	-۰/۷۱۲۷۲۳	۰/۴۷۶۸
تخصص کمیته حسابرسی × تعداد اعضای هیئت‌مدیره	۰/۰۰۰۹۸۴	۰/۰۰۰۲۰۶	۴/۷۹۰۲۶۰	۰/۰۰۰۰
تعداد اعضای کمیته حسابرسی × تعداد اعضای هیئت‌مدیره	۰/۰۰۰۲۰۸	۰/۰۰۰۱۱۰	۱/۸۸۰۶۷۷	۰/۰۶۱۴
استقلال اعضای هیئت‌مدیره	۰/۰۰۱۸۲۰	۰/۰۰۰۵۲۰	۳/۵۰۰۸۹۶	۰/۰۰۰۶
تخصص کمیته حسابرسی × استقلال اعضای هیئت‌مدیره	-۰/۰۰۰۱۳۵	۰/۰۰۰۱۱۶	-۱/۱۶۶۳۵۸	۰/۲۴۴۸
تعداد اعضای کمیته حسابرسی × استقلال اعضای هیئت‌مدیره	-۰/۰۰۰۶۵۰	۰/۰۰۰۱۶۸	-۳/۸۶۷۵۱۹	۰/۰۰۰۱
رشد فروش	۰/۰۰۱۰۴۷	۵/۸۰۰۰۵	۱۸/۰۲۹۳۷	۰/۰۰۰۰
اندازه شرکت	۰/۰۰۰۳۷۹	۱/۴۱۰۰۵	۲۶/۸۲۳۷۸	۰/۰۰۰۰

www.SID.ir

Archive of SID

اهرم مالی	-۰/۰۰۰۶۰۵	۷/۴۱۰۰۵	-۸/۱۶۹۳۱۲	۰/۰۰۰۰
نسبت جریان نقدی	-۰/۰۰۲۰۶۷	۰/۰۰۰۱۰۳	-۱۹/۹۸۹۰۹	۰/۰۰۰۰
انحراف فروش	-۵/۴۳۰۰۵	۴/۰۰۰۵	-۱/۳۵۹۵۸۴	۰/۱۷۵۴
ضریب تعیین تعدیل‌شده: ۰/۸۶۸۴۲۱	آماره اف لیمر: ۲۷/۳۱۵		آماره F آزمون: ۱۲۴/۹۹۹۸	
آماره دوربین واتسون: ۲/۲۲۲۸۱۲	سطح معنی‌داری: ۰/۰۰۰		سطح معنی‌داری: ۰/۰۰۰۰	

نتایج حاصل از تخمین نشان می‌دهد که احتمال آماره t برای ضریب ثابت و ضرایب متغیرهای اندازه کمیته حسابرسی، تخصص اعضای کمیته حسابرسی، استقلال هیئت‌مدیره، تعامل اندازه هیئت‌مدیره در تخصص اعضای کمیته حسابرسی، تعامل استقلال هیئت‌مدیره در اندازه کمیته حسابرسی، رشد فروش، اندازه شرکت، اهرم مالی، جریان‌های نقدی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی کمتر از ۵٪ است؛ لذا ارتباط فوق ازلحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد و ضریب برآورد شده توسط نرم‌افزار برای متغیرهای تعامل اندازه هیئت‌مدیره در تخصص اعضای کمیته حسابرسی، تعامل استقلال هیئت‌مدیره در اندازه کمیته حسابرسی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی به ترتیب مثبت و منفی و معنادار می‌باشد. احتمال آماره t برای متغیرهای اندازه هیئت‌مدیره، تعامل اندازه هیئت‌مدیره در اندازه کمیته حسابرسی، تعامل استقلال هیئت‌مدیره در تخصص اعضای کمیته حسابرسی و انحراف استاندارد فروش بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بیشتر از ۵٪ است؛ ازاین‌رو ضریب برآوردی متغیر فوق ازلحاظ آماری معنی‌دار نیست، بنابراین با اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت این متغیرها در مدل بی‌معنی می‌باشند ضریب تعیین تعدیل‌شده قدرت توضیح دهندگی متغیرهای مستقل را نشان می‌دهد که قادر هستند به میزان ۸۷٪ تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. احتمال آماره F بیانگر این است که کل مدل ازلحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد. با توجه به فرضیه چون متغیرهای تعامل اندازه هیئت‌مدیره در تخصص اعضای کمیته حسابرسی، تعامل استقلال هیئت‌مدیره در اندازه کمیته حسابرسی بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی به ترتیب مثبت و منفی و معنادار می‌باشد، پس فرض H_0 رد می‌شود یعنی حاکمیت شرکتی (استقلال و اندازه هیئت‌مدیره) بر رابطه بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی اثرگذار می‌گذارد.

۵- نتیجه‌گیری و پیشنهادها

قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، شباهت‌ها و تفاوت‌های عملکرد مالی شرکت‌ها را نشان می‌دهد. مطالعات پیشین بر نقش استانداردهای حسابداری در ایجاد قابلیت مقایسه تمرکز داشتند ولی نقش نمایندگی‌های اقتصادی را به‌طور چشمگیری نادیده گرفته‌اند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که اندازه کمیته حسابرسی و تخصص مالی و حسابداری بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی اثرگذار می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد اندازه کمیته حسابرسی و

www.SID.ir

Archive of SID

تخصص مالی و حسابداری اعضای کمیته حسابرسی رابطه منفی باقابلیت مقایسه صورت‌های مالی دارد. طبق نتایج پژوهش کمیته حسابرسی کوچک منجر به افزایش قابلیت مقایسه می‌گردد و همچنین تخصص مالی و حسابداری کمیته حسابرسی باعث افزایش قابلیت مقایسه نمی‌گردد که این نتیجه ممکن است به این دلیل باشد که اعضای کمیته حسابرسی دارای تخصص مالی و حسابداری وظیفه نظارتی خود را به‌خوبی ایفا ننموده‌اند و از تخصص و مهارت‌های حسابداری و مالی خود در جهت افزایش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی استفاده ننموده‌اند بنابراین می‌توان گفت کمیته‌های حسابرسی به‌طور اثربخش عمل نمی‌نمایند. به‌طوری‌که علوی و فخاری (۱۳۹۶) نیز در پژوهش خود عواملی مانند عدم نظارت و پایش سازمان بورس و کافی نبودن حقوق و مزایای اعضا و تعلق نگرفتن پاداش مانند اعضای هیئت‌مدیره را به‌عنوان دلایل کاهش اثربخشی کمیته‌های حسابرسی بیان کردند. این نتایج با یافته فنگ (۲۰۱۴) مطابقت ندارد. نتایج پژوهش وی نشان می‌دهد که ارتباط مثبت و معناداری بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی وجود دارد به‌طوری‌که کمیته‌های حسابرسی بزرگ و با تخصص مالی و حسابداری بیشتر، توانایی نظارتی بهتری بر گزارشگری مالی دارند که منجر به افزایش قابلیت مقایسه خواهد شد. زمانی که شرکت‌ها دارای کمیته‌های حسابرسی بزرگ و دارای اعضای بیشتری با تخصص مالی و حسابداری باشند، اطلاعات مالی‌شان قابلیت مقایسه بیشتری با شرکت‌های هم صنعتشان خواهند داشت. بدین ترتیب توانایی نظارتی کمیته‌های حسابرسی بزرگ جهت افزایش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بیشتر است.

همچنین نتایج نشان می‌دهد که اندازه موسسه حسابرسی بر رابطه منفی بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی اثر منفی می‌گذارد. این نتیجه نشان می‌دهد که وجود مؤسسات حسابرسی باکیفیت باعث خواهد شد تا رابطه منفی بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی کاهش یابد. به‌بیان‌دیگر، در شرکت‌هایی که مشتریان مؤسسات حسابرسی باکیفیت هستند، نقش نظارتی کمیته حسابرسی در افزایش قابلیت مقایسه ضعیف است و هنگامی‌که کمیته حسابرسی به‌طور اثربخش عمل نمی‌نماید، وجود موسسه حسابرسی باکیفیت تأثیر مثبتی برافزایش قابلیت مقایسه خواهد داشت.

نتایج فرضیه سوم نشان می‌دهد که حاکمیت شرکتی بر رابطه بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی اثرگذار است، به‌طوری‌که اندازه هیئت‌مدیره بر رابطه منفی بین تخصص کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی تأثیر مثبت می‌گذارد؛ به‌بیان‌دیگر، اندازه هیئت‌مدیره، رابطه منفی بین تخصص کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی را تشدید می‌کند که ممکن است به این دلیل باشد که هیئت‌مدیره بزرگ باعث کاهش تأثیر تخصص کمیته حسابرسی در جهت افزایش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی می‌گردد. همچنین، استقلال هیئت‌مدیره بر رابطه منفی بین اندازه کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های

www.SID.ir

Archive of SID

مالی تأثیر منفی می‌گذارد این نتیجه به این معنی است که استقلال هیئت‌مدیره، رابطه منفی بین اندازه کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی را تقلیل می‌دهد؛ بنابراین هیئت‌مدیره مستقل باعث تقویت رابطه بین اندازه کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی خواهد شد.

از دیگر یافته‌های پژوهش این است که اندازه شرکت و رشد فروش رابطه مثبتی باقابلیت مقایسه صورت‌های مالی دارد؛ بنابراین در شرکت‌های بزرگ‌تر و با رشد فروش بیشتر، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بیشتر است (دفرانکو و همکاران،۲۰۱۱). همچنین اهرم مالی دارای رابطه منفی باقابلیت مقایسه صورت‌های مالی می‌باشد که با نتایج دی فوند و جیمبالو (۱۹۹۴) و سوئنی (۱۹۹۴) مطابقت دارد و بین نسبت جریان‌های نقدی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی رابطه منفی وجود دارد.

محدودیت‌های این پژوهش شامل عدم تشکیل کمیته‌های حسابرسی در بازه زمانی پژوهش و نبود اطلاعات حاکمیت شرکتی شرکت‌ها می‌باشد که بر حجم نمونه پژوهش اثرگذار بوده است. همچنین یکی دیگر از محدودیت‌های این پژوهش عدم حسابرسی صورت‌های مالی سه‌ماهه می‌باشد.

بر اساس نتیجه فرضیه نخست و دوم پیشنهاد می‌گردد قانون‌گذاران مواردی که باعث عدم اثربخشی کمیته‌های حسابرسی می‌شوند را شناسایی و قوانینی را در جهت اثربخشی نقش نظارتی کمیته حسابرسی تدوین نمایند. طبق فرضیه سوم پیشنهاد می‌گردد شرکت‌های دارای هیئت‌مدیره بزرگ تلاش کنند تا مانع تأثیر مثبت تخصص مالی و حسابداری کمیته حسابرسی برافزایش قابلیت مقایسه نشوند.

بر اساس نتایج این پژوهش به استاندارد گذاران و قانون‌گذاران پیشنهاد می‌گردد تا نقش کمیته‌های حسابرسی را در شکل‌گیری ویژگی‌های کیفی اطلاعات مالی در نظر بگیرند. همچنین به پژوهشگران پیشنهاد می‌گردد تا رابطه بین ویژگی‌های دیگر کمیته‌های حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی را موردبررسی قرار دهند. علاوه بر این به پژوهشگران پیشنهاد می‌گردد تا جهت پژوهش‌های آتی رابطه بین حاکمیت شرکتی و سرمایه‌گذاران نهادی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی را موردبررسی قرار دهند.

یادداشت‌ها

1- FASB
2- Sohn
3- Ahmad Haji
4-Habib&Azim
5-Hail et al.
1- Hoberg and Lewis
19- Hassan and Hijazi
20- Andres et al.
21- McKnight and Mira
22-Henry
23- Prentice and Spence
24- Monks et al.

www.SID.ir

Archive of SID

7-Kalbers and Fogarty
8- Menon and Williams
9- Zaman et al.
10- Wang et al.
11- Endrawes et al.
12- Feng
13- Karamanou and Vafeas
14-Raghunandan and Rama
15- Sharma et al.
16- Zhang et al.
17-Krishnan and Visvanathan
18- Francis et al.
25 –Klein
26- Hussainey and Wang
27- Akhtaruddin et al.
28- Jensen
29- Cheng
30- Yermack
31- Laux
32- Kumar and Krishnan
33- De Franco et al.
34- Barth et al.
35- DeFond and Jiambalvo
36- Sweeney

کتابنامه

۱. زارعی، علیرضا. قاسمی، معصومه. (۱۳۹۶). اثر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی، مجله بررسی‌های حسابداری: ۳(۱۲): ۴۳-۶۴.

۲. صفری گرایی، مهدی. رضایی پیته نوئی، یاسر. نوروزی، محمد. (۱۳۹۶). ارائه مدلی برای تبیین اثربخشی کمیته حسابرسی و محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری، دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت: ۶(۲۴): ۱-۱۱.

۳. علوی، سید مصطفی. قائمی، محمدحسین. رضازاده، جواد. (۱۳۹۶). تأثیر فعالیت‌های کمیته حسابرسی بر گزارشگری مالی، پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی: ۱۰(۳): ۳۵-۶۶.

۴. علوی، سید مصطفی. قائمی، محمدحسین. (۱۳۹۶). آسیب‌شناسی کمیته‌های حسابرسی، دانش حسابرسی: ۱۷(۶۸): ۱۲۷-۱۴۷.

۵. فخاری، حسین. رضائی پیته نوئی، یاسر. (۱۳۹۷). تأثیر کمیته حسابرسی بر محیط اطلاعاتی شرکت، حسابداری مدیریت: ۱۱(۳۶) : ۶۳-۷۹.

۶. لاری دشت بیاض، محمود. اورادی، جواد. (۱۳۹۵). ویژگی‌های کمیته حسابرسی و حق‌الزحمه حسابرسی: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش‌های تجربی حسابداری: ۶(۲۲): ۶۹-۹۴.

References

1. Ahmed Haji, A. (2015). Trend of hidden values and use of intellectual capital information: Evidence from Malaysia, Accounting Research Journal: 29(1): 81-105.

www.SID.ir

2. Alavi, S,M. Ghaemi, M,H. Rezazadeh,J. (2017). Investigating the Effect of Audit Committee's Activities on Financial Reporting, Journal Management System: 6(1): 35-66 (in Persian).
3. Alavi, S,M. Ghaemi, M. (2017). Pathology Audit Committee, Journal of Audit Science: 17(68): 127-147 (in Persian).
4. Akhtaruddin, M., Hossain, M.A., Hossain, M. and Yao, L. (2009). Corporate governance and voluntary disclosure in corporate annual reports of Malaysian listed firm, Journal of Applied Management Accounting Research: 7 (1): 1-19.
5. Andres, P., Azofra, V. and Lopez, F.J. (2005). Corporate boards in OECD countries: size composition, compensation, functioning and effectiveness, Corporate Governance: An International Review: 13(3):197-210.
6. Barth, M. E., W. R. Landsman, M. Lang, and C. Williams. (2012). Are IFRS-based and US GAAP-based accounting amounts comparable?, Journal of Accounting and Economics: 54(1): 68–93.
7. Cheng, S. (2008). Board size and variability of corporate performance, Journal of Financial Economics: 87(2): 157-176.
8. De Franco, G, S. Kothari, and R. Verdi.(2011). The Benefits of Financial Statement Comparability, Journal of Accounting Research: 49(4): 895–931.
9. DeFond, M, and J. Jiambalvo.(1994). Debt Covenant Violation and Manipulation of Accruals, Journal of Accounting and Economics: 17(1): 145–176.
10.Feng. Zhuoan .(2014). Audit committee characteristics and financial reporting comparability, https://www.researchonline.mq.edu.au/vital/access/manager/Repository/mq:53744.
11.Endrawes,M,. Feng.,Zh., Meiting Lu,.Yaowen Shan .(2018). Audit committee characteristics and finacial reporting comparability, Accounting& Finance, pp.1-35 https://doi.org/10.1111/acfi.12354.
12.Fakhari, H. Rezaei Pitenoei,Y.(2018). Impact of Audit Committee on the Companies Information Enviroment, Management Accounting : 11(36): 63-79.(in Persian).
13.Francis, J. R., M. L. Pinnuck, and O. Watanabe. (2014). Auditor Style and Financial Statement Comparability, The Accounting Review: 89(2): 605-633.
14.Hail, L., C. Leuz, and P. Wysocki, 2010, Global accounting convergence and the potential adoption of IFRS by the US (Part I): conceptual underpinnings and economic analysis, Accounting Horizons 24(3), 355–394.
15.Habib, A., Azim, I. (2008). Corporate governance and the value relevance of accounting Information, Accounting Research Journal: 2(21): 167-194.
16.Hassan, Yousef. Hijazi, Rafiq. Naser, Kamal. (2017). Does audit committee substitute or complement other corporate governance mechanisms: Evidence from an emerging economy, Managerial Auditing Journal, https://doi.org/10.1108/MAJ-08-2016-1423.

www.SID.ir

Archive of SID

17.Henry, D. (2004). Corporate governance and ownership structure of target companies and the outcome of takeovers, Pacific-Basin Finance Journal: 12(4): 419-444.
18.Hoberg, G., and C. M. Lewis, 2014, Do fraudulent firms strategically manage disclosure, Vanderbilt Owen Graduate School of Management Research Paper (2298302).
19.Hussainey, K. and Wang, M. (2010). Voluntary disclosure and corporate governance: further UK evidence, Working paper, Stirling University.
20.Jensen, M.C. (1993). The modern industrial revolution, exit, and the failure of internal control systems, The Journal of Finance: 48(3): 831-880.
21.Kalbers, L. P., and T. J. Fogarty. (1993). Audit committee effectiveness: an empirical investigation of the contribution of power, Auditing: A Journal of Practice & Theory:1(12): 24-49.
22.Karamanou, I., and N. Vafeas. (2005). The association between corporate boards, audit committees, and management earnings forecasts: An empirical analysis, Journal of Accounting Research: 3(43): 453-486.
23.Klein, A. (2002). Audit committee, board of director characteristics, and earnings management, Journal of Accounting and Economics: 33(3): 375-400.
24.Krishnan, G. V., and G. Visvanathan. (2008). Does the SOX Definition of an Accounting Expert Matter? The Association between Audit Committee Directors' Accounting Expertise and Accounting Conservatism, Contemporary Accounting Research: 3(25): 827-858.
25.Kumar, P., and K. Sivaramakrishnan. (2008). Who monitors the monitor? The effect of board independence on executive compensation and firm value, Review of Financial Studies: 3(21): 1371-1401.
26.Lari Dasht Bayaz, M. Oradi,j. (2017). Audit Committee Characteristics and Audit Fee: Evidence from Tehran Stock Exchange, Journal Empirical Research in Accounting : 6(22): 69-94. (in Persian).
27.Laux, V.(2008). Board independence and CEO turnover, Journal of Accounting Research: 1(46): 137-171.
28.McKnight, P.J. and Mira, S. (2003). Corporate governance mechanism, agency costs and firm performance in UK firms, available at:
http://ssrn.com/abstract=460300.
29.Menon, K., and J. D. Williams. (1994). The use of audit committees for monitoring, Journal of Accounting & Public Policy:1(13): 121-139.
30.Monks, R.G. and Minow, N.M. (2004). Corporate Governance, Blackwell Publishing.
31.Oussii,A.A. and Taktak,N.B.(2018). audit committees effectiveness and financial reporting timelines: The case of Tunisian listed companies, African Journal of Economic and Management Studies: 9(1): 34-55.
32.Prentice, R.A. and Spence, D.P. (2007). Sarbanes-Oxley as quake corporate governance: how wise is the received wisdom?, Georgetown Law Journal: 95(3): 1843-1909.

www.SID.ir

Archive of SID

33.Raghunandan, K., and D. V. Rama. (2007). Determinants of audit committee diligence, Accounting Horizons: 21(3): 265-279.
34.Saferi Gerayli, M. Rezaei Pitenoei, Y. Norouzi, M. (2017). A Model for Efficacy of Audit Committee and Value Relevance of Accounting Information: Structural Equation Modeling Approach, Journal Management Syatem: 6(24): 1-12. (in Persian).
35.Sharma, V., V. Naiker, and B. Lee. (2009). Determinants of audit committee meeting frequency: Evidence from a voluntary governance system, Accounting Horizons: 23(3): 245-263.
36.Sohn, B. C. (2016). The effect of accounting comparability on the accrual based and real earnings management, Journal of Accounting and Public Policy, 35(5): 513-539.
37.Sweeney, A. (1994). Debt-Covenant Violations and Manager's Accounting Responses, Journal of Accounting and Economics: 17(2): 281–308.
38.Vafeas, N. (2003). Length of board tenure and outside director independence, Journal of Business Finance & Accounting: 8(30): 1043-1064.
39.Yermack, D. (1996). Higher market valuation of companies with a small board of directors , Journal of Financial Economics: 40(2): 85-211.
40.Zhang, Y., J. Zhou, and N. Zhou. (2007). Audit committee quality, auditor independence, and internal control weaknesses, Journal of Accounting and Public Policy: 26(3):300- 327.
41.Zaman, M., M. Hudaib, and R. Haniffa. (2011). Corporate Governance Quality, Audit Fees and Non-Audit Services Fees, Journal of Business Finance & Accounting: 38(2): 165-197.
42.Zarei, A. Ghasemi, M. (2016). The Effect of Committee Characteristics on the Financial statements Quality, Journal of Iranian Accounting Review: 3(12): 43-64 (in Persian).
43.Wang.,J.Kusnadi,Y.Leong,K.S,Suwardy,Th. (2016). Audit committees and Financial Reporting Quality in Singapore, Journal of Business Ethics: 139(1): 197-214.

www.SID.ir